

ג'ון ברימן

אחת־עשרה פניות לאל

מאנגלית: קובי מידן

ג'ון ברימן (1914-1972) כתב את מחזור השירים "אחת־עשרה פניות לאל" כשנה לפני מותו. הוא היה כבן חמישים ושש בעת הכתיבה, משורר ידוע ומוערך, חתן פרס פוליצר לשיירה בעבור "שירי החלום" הידועים שלו, שבכתיבתם עסק כחמש־עשרה שנה. מעשה הכתיבה של ה"פניות לאל" החל בחודש מאי 1970. ברימן שהה ב"סיינט מרי", מכון גמילה מאלכוהול במיניאפוליס. היה זה אחד מאינספור אשפוזים שברימן התנסה בהם במשך השנים, חלקם לצורכי גמילה וחלקם לצורך טיפול בדיכאון הקליני שממנו סבל.

בשעות הבוקר של 21 במאי, במפגש הקבוצה הטיפולית, היה ברימן – הקולני, הדרמטי, הבלתי צפוי – נסער מתמיד. גם כשהיה במצב מעורער, כפי שאכן היה באשפוז הנוכחי – מתקשה בהליכה, מוצף גלי דיכאון אבדניים, לא ישן לילות שלמים בחדרו, לא מרוכז – גם בזמנים כאלה נהג הצוות הרפואי להתיר לו לצאת אל הסטודנטים שלו באוניברסיטה של מינסוטה ולהרצות בפניהם. ההוראה ("תרבות בת זמננו" או טקסטים קנוניים על פי בחירתו, כמעט אף פעם לא "כתיבה יצירתית"!), היתה לו ייעוד. הוא היה מרצה כריזמטי, אכפתי מאוד, חם. פעם השקיע עשר שעות עבודה בהכנת הרצאה בת חמישים דקות. הוא היה נוסע במונית ממכון הגמילה לאוניברסיטה, מרצה וחוזר במונית. זה נמשך לא הרבה יותר משעתיים, והצוות ידע כי גם במצבים קשים ברימן מתארגן סביב המשימה התפקודית. זה עוזר לו, חשוב לו עד מאוד.

הפעם זה היה חשוב מתמיד: זה כמה ימים התפרסמו בעיתונות ידיעות על כך שהצבא האמריקני בווייטנאם מרחיב את המלחמה גם ללאוס ולקמבודיה. מחאות סטודנטאיליות סוערות התפרצו בקמפוסים ברחבי ארה"ב, בכלל זה באוניברסיטת מינסוטה. ברימן אפילו שמע שהסטודנטים מופיעים לעצרות עם סרט זרוע אדום, של הווייטקונג. הוא נחרד. עם כל ביקורתו החריפה על הממסד הפוליטי האמריקני, על תהליכים תרבותיים וחברתיים שהתחוללו בשנים ההן, הוא היה קודם כל פטריוט אמריקני בנוסח הישן, ה"מקורי", הוויטמני כמעט. היה לו ברור שביום הזה, יותר מתמיד, הוא חייב להיות עם הסטודנטים שלו. לדבר אתם. אלא שהצוות הרפואי חזר בו מהאישור הקבוע, הרגיל: מצבו של ברימן היה חמור במיוחד.

במפגש של קבוצת הבוקר סיפר ברימן על ניסיון ההתמרדות נגד האיסור, שלא צלח. למען האמת גם הוא עצמו הבין שמצבו אינו מאפשר יציאה ועמידה מול סטודנטים, אבל הוא לא היה מסוגל לעמוד במה שנראה לו נטישת תלמידיו ביום כזה. ניכר בו שהוא נתון במצוקה גדולה. אחד משני מנחי הקבוצה שאל אותו מה נושא ההרצאה המיועדת שלו אחר הצהריים. ברימן ענה: "הבשורה הרביעית", היא הבשורה על פי יוחנן.

עיסוקו של ברימן בדת ובטקסטים דתיים היה רב-שנים. בילדותו שימש עוזר לכומר במיסה

הקתולית. עם התאבדות אביו, כשהיה ג'ון בן שתיים-עשרה, נגדעו יחסיו האינטימיים עם הדת. כאדם בוגר, כמשורר, כאינטלקטואל, הוא האמין באל טרנסצנדנטי, מרוחק, והעמיק בקריאה בטקסטים דתיים – הגותיים ושיריים: אוגוסטינוס, מילטון, האב ג'ררד מנלי הופקינס. מנחה הקבוצה, ג'ים זוסל, הזכיר לברימן שהוא, זוסל, הנו כומר אפיסקופלי, והציע למלא באותו יום את מקומו של ברימן בשיעור. ברימן הנרגש אמר: "הייתי יכול לנשק אותך", וזוסל אמר: "אתה מוזמן". ברימן גחן אל מעבר לחולים שהפרידו ביניהם, והם התחבקו ממושכות.

אחר כך, כחדרו, הגה ברימן ממושכות בהשתלשלות המאורעות. הוא ראה בה אות. בשעות אחר הצהריים של אותו יום, 21 במאי 1970, חווה ברימן התגלות דתית של ממש. במהלך אותן שעות השתנתה אמונתו מן הקצה אל הקצה: במקום אל שהוא ישות פילוסופית, מרוחקת, לא אישית, חווה עכשיו ברימן בעצמה רבה את האל כישות חומלת, מושיעה, אלוהים של השגחה פרטית ואוהבת. האם יש דרך אחרת להסביר את אירועי הבוקר?...

הוא היה באופוריה. בשבועות הבאים כתב בקדחתנות מחזור שירים שונה מכל מה שכתב עד כה. "אחת-עשרה פניות לאל" נוספו כשער רביעי, לא מתוכנן, לספר שירה שכבר סיים לכתוב לא מכבר, "אהבה ותהילה" (Love and Fame).

כאשר "אהבה ותהילה" התפרסם לבסוף הוא התקבל בקרירות, אם לנקוט לשון המעטה. השפה השירית היתה שונה מאוד מ"שירי החלום" המופתיים – הסגנון נראה משוחרר יותר, כמעט מרושל; השירים נדמו יומניים-ביוגרפיים לחלוטין, רצופים באזכורים של שמות, מקומות, תאריכים. הדעה הרווחת היתה שגם ביחס ל"שירה וידויית" – הזרם שאליו היה נהוג לשייך את ברימן ושהוא תיעב בכל מאודו – יש כאן הפרזה שפוגמת במעשה האמנותי. אפילו האירוניה המרה שבשם הספר, "אהבה ותהילה", חמקה מעיניהם של מבקרים רבים. בקצרה – זה היה שונה מדי, רחוק מדי מ"שירי החלום".

אבל גורל ביקורתי שונה המתין ל"פניות לאל", מחזור השירים שחתם את הספר. גם המחמירים במבקרים ראו בשירי התפילה הנרגשים יצירות מופת של ממש. המשורר רוברט לוֹאֵל, ידיד אישי וספרותי, ראה בחטיבת הזאת "אחת השירות הגדולות של התקופה". ואכן, נדמה היה שברימן, עם או בלי קשר להתעוררות הדתית, עולה על דרך חדשה. הוא השתחרר ממכון הגמילה, המשיך לפקוד את מפגשי ה"אלכוהוליסטים האנונימיים", התנזר משתייה במשך חודשים ארוכים, עבד, לימד, כתב.

אלא שספר השירה הבא שלו נקרא "אשליות וכו'" (Delusions, Etc.), ומעט יותר משנה אחר כך, בסוף דצמבר 1971, הוא חזר לשתות. ב-7 בינואר 1972, הוא התאבד בקפיצה מגשר שעל המיססיסיפי אל גדת הבטון.

בעברית הופיע עד כה מבחר רביקסס של "שירי החלום" בתרגום אריה זקס (1977) וכן כמה תרגומים לשירו המוקדם הידוע של ברימן "שיר הכדור". כאן מוצעים אחד-עשר שירי הפנייה אל האל. למיטב ידיעתי זהו תרגום ראשון של השירים לעברית. בשולי הדברים הוספת מעט הערות ביאור.

1.

אֲדוֹן הַיָּפִי, חָרַשׁ פְּתִית הַשְּׁלֵג,
תַּחבּוּלָן אֵין-דּוּמָה-לוֹ,
חֹנֵן כְּדוֹר הָאָרֶץ הַנִּפְלָא וְהַשּׁוֹנָה כָּל כֶּךָ מִן הַיָּרֵחַ הַמְשָׁמִים,
תּוֹדָה עַל כְּשֶׁרוֹנִי, גַּם אִם צְנוּעַ.

חֲבֵרְתִי לְכַבּוּדָּךָ תִּפְלָה שֶׁל בְּקָר
הַמְכִילָה בְּדִיּוֹק אֶת כָּל מָה שֶׁחָשׁוּב מְכַל.
"עַל פִּי דְבָרְךָ", כֶּךָ זֶה מִתְחִיל.
זֶה אָרָךְ לְסֶרוּגֵינִי יוֹמִים. אֵין זֶה מְכֻוֵן לְרֵהִיטוֹת.

נִזְעַקְתָּ לְהַצְלָתִי פְּעַם וְעוֹד פְּעַם
בְּשָׁנִים הַבְּלִתִי-עֵבִירוֹת, לְעֵתִים הַמֵּיֶאֱשׁוֹת שְׁלִי.
הַנְּחַת לִידֵי הַמְּבָרִיקִים לְהַחְרִיב עֲצָמִים
וְאֵנִי עוֹדֵנִי כְּאֵן, פָּגוּעַ קָשׁוֹת אֲבַל פּוֹעֵל.

אֲתָה שָׂאִין לְדַעְתָּךְ, כְּפִי שָׂאֵנִי אֵינִי יְדוּעַ לְחִזְרֵי הַיָּם שְׁלִי:
אֵיךְ אוֹכֵל 'לְאֵהֵב' אוֹתְךָ?
רַק כְּדִי הַכֶּרֶת תּוֹדָה וְיִרְאָה
בְּוֹדָאוֹת וּבְשִׁלְמוֹת אֲגִיעַ.

אֵין לִי מְשֻׁג אִם שׁוֹב נַחֲיָה.
זֶה לֹא נִרְאָה סְבִיר
מִנְקֻדַּת מִבְּט שֶׁל פִּילוֹסוֹפִיָּה אוּ מִדַּע
אֲבַל הַכֹּל לְבִטָּח אֶפְשָׁרִי לָךְ,

וְאֵנִי מֵאֲמִין בְּלֹא עֲרֵעוֹר בְּהַתְגַּלְיֹת הַתְּחִיָּה לְפִטְרוֹס וּלְפֵאֵוִלוֹס
כְּשֶׁם שָׂאֵנִי מֵאֲמִין שָׂאֵנִי יוֹשֵׁב בְּכֶסֶף הַכֹּחַל הַזֶּה.
אֲלֹא שָׂאוּלִי הָיָה זֶה מְקָרָה מִיָּחַד
כְּדִי לְהַחְדִּיר בְּהֵם אֶת אֲמוֹנָתָם הַחֲלוּצִית.

תְּהִיָּה כּוֹנֵנֶתָ אֲשֶׁר תְּהִיָּה, קִבַּל נָא אֶת תְּדֵהֶמֶתִּי.
לוֹ אֶעֱמַד עַד יוֹם מוֹתִי נִכּוֹן
גַּם לְפָחוּתָהּ בְּהוֹרְאוֹתֶיךָ אוֹ הָאָרוֹתֶיךָ.
אֲנִי אֶפְלוּ מִשְׁכַּנֶּעַ שֶׁתָּשׁוּב וּתְסִיַּע לִי, אֲדוֹן שֶׁל תּוֹכְנָה וַיִּפֵּי.

.2

קְדוּשָׁה, אִם אוֹכַל כֶּף לְהַעֲזוֹ וּלְכַנּוֹת אוֹתְךָ
מִבְּלִי לְהִתְיַמֵּר לְדַעַת מִשְׁהוּ עֲלֶיךָ
מִלְבָּד יִכְלַת אֵינְסוֹפִיַת בְּכָל מְקוֹם וְזִמָּן
וּבְמִיחָד טוֹב וְדָאִי כָּל־פִּי.

שְׁלֶךְ הִיא הַשְּׁבִירָה, אֶל מוֹל הַרְעַם הַמְבַּהִיל שֶׁל גִּיסְתִּי,
שְׁלֶךְ הַנְּצַנִּים הַמְשֻׁתְּרָגִים דְּבִיקִים עִם הָאֲבִיב,
רַחֲמֵי יֵשׁוּעַ,
חֲכָמְתוֹ הָעֲגוּמָה שֶׁל פְּרוֹיֵד חֶסֶר הָאֵל:

שְׁלֶךְ הַנְּשָׁמוֹת הָאֲבוֹדוֹת בְּמַחְלָקוֹת דְּלוֹת תְּפוּסָה,
הַמְתִּי־סָרִים בְּדֶרֶךְ בְּעוֹלָם
בְּרַגַע זֶה בְּזִמָּן, כָּל אֲנָשִׁי הַרְשָׁע,
בְּלִזְזוֹן, חוֹף אוֹמָהָה, –

בְּלִתִּי־מְפַעֲנָחוֹת דְּרַכִּיָּה לְאָדָם.
אוֹלֵי כְּכִלוֹת הַכֹּל קִיָּם שְׁטָן.
'אֵינִי מְנַסָּה לְהַסְבִּיר דְּבַר', אָמַר הַמְשׁוֹרֵר בֶּן הַשְּׁמוֹנִים,
'הָעוֹלָם הַזֶּה לְגַמְרֵי מִשְׁנָה.'

הָאָדָם הוֹרֵס אֶת הַכּוֹכָב הַטּוֹב וְאֶת הָאָדָם.
כְּמָה, אֵלֵי, כְּכִלוֹת הַכֹּל תִּשְׂא?
עַכְבַּ נָא עַד אַחֲרֵי מוֹת יְלָדֵי אֶת גְּזוֹר דִּינְךָ
אִם רַק יִהְיֶה זֶה רְצוֹנְךָ הַבְּלִתִּי־תָאֵר, הַלֹּא־נִמְנָע.

אני אומר "תבוא מלכותך", זה לא אומר לי כלום.
האם תכנת תדהמות לו, לאדם?
התגלות פתאם אחת? רבים מאמינים כן.
אני כל כן, בלי להבין דבר, איני.

3.

זקיף יחיד של פוכבים במעופם, הגן עלי
מפני הזיק של דחף תאוה שבי: למד אותי
לראות אותן כאחיות או כבנות. תמך
במאמצי הכבירים: מלאכת-בעל ואמנות המעש.

אל תעזבני בבוא שעותי הטרופות;
חנן לי שנה לעת ליל, עדן חלומותי בחסד;
תן בי ארך רוח עד יעשה הדבר,
מבט מבחין של השגי יבוא.

תנני מפעם לפעם כוחה של כתף.
כשכל העצבים הפאובים צורחים, הרחק את הויסקי.
רוקן את לבי לקראתך.
עזר לי לצעד בלי מורא בנתיבו הכבוש של המות.

קצר רוח אני לעתים עם בתי הקטנה:
ממלא את עינייה דמעות. סלח לי, אלי.
אחד נא את רוחי המתפלגת,
זקיף יחיד של הפוכבים הנרחבים הבוודדים.

4.

כשאני אומר שמך, האם הגה נמצא כאן? יתכן.
אינך כמותי פזור דעת.
עד כדי כך אני, שנאלצתי להפסיק לנהג.
אתה קשוב, אני מרגיש, לטרדותיו של האדם.

לְאַרְךָ הַדּוֹרוֹת יֵשׁ חֲסָדִים שְׁנֵקְהָלִים,
וּבְלֵהוֹת שְׁנֵצְבָרוֹת, טוֹבֵי הָאֲנָשִׁים כּוֹשְׁלִים:
סוֹקְרָטֵס, לִיִּנְקוֹלֵן, יֵשׁוּעַ רַב הַמַּסְתוּרִין.
מִי לְגַלוֹת אוֹתְךָ יוֹכֵל?

מְלֵבֵד יִשְׁעֶיהוּ וּפְסָקָל, אֲשֶׁר רָאוּ.
אֵינִי מַעֲזוֹ לְשִׂאֵף אֶל הַחֲזוֹן הַהוּא, אִף כִּי מַעֲט מִכֶּךָ
לְאַחֲרוֹנָה לְעֵת מִשְׁבֵּר נִתֵּן לִי.
לְנִצָּח הַשְׁתַּנִּיתִי אֲזִי, לְהַעֲשׂוֹת שְׁלֶךְ.

מִשְׁגִּיחַ! נָא הַשְׁגַּח, כִּי אֲנוּ עַד מִשְׁבֵּר בָּאִים.
מִדֵּי יוֹם, לְעֵת לַיִל, פּוֹסְעִים עִירִם אֶל סַעַר,
אֶל סִכְנַת אֲבָדֵן סִיטוֹנָאִי, עַד פַּחַד מְהָרֵס.
חֲנַן לָנוּ גְלִימוֹת מְאַרְכוֹת וְאֲדַרְגְּלִין.

פּוֹקֵד הַסַּמְטָאוֹת בְּאֲנֵקוֹר־וֹט
אֲשֶׁר זוֹכֵר אֶת כָּל אוֹתוֹן תְּפִלוֹת, אֶת הַתְּפִאָּרַת הַזְרוּיָה,
פָּקֵד נָא אוֹתִי בְּהַצְטִלְבוֹת הַחֲמִישִׁית וְהַנִּפְיָן.
מִגֵּן וּמַעֲיָן שֶׁל מִי חַיִּים! נוֹתֵן צוּרָה! אֶפְלוֹ לִי.

5.

קְדוֹשׁ, וְקְדוֹשׁ. אוֹמְרִים שְׁנֵדוֹנֵי הַשְּׂאוֹל אוֹמְרִים
"לֹא שִׁעְרָנוּ שְׁנֵגִיעַ לְמָקוֹם הַזֶּה"
אֲנִי כְּמַעֲט בְּטוֹחַ, יְדִידִי, שְׂאִין מְקוֹם כְּזֶה
הַמֵּיַעַד לְבִלְתִּי רְאוּיִים וְלְרִשְׁעִים.

הֵם בּוֹדָאֵי כְּבִים, וְשׁוֹכְחִים. גַּם אֲנוּ,
הַהֲגוֹנִים בְּעַרְךָ, נִרְאֶה לִי יִשְׁנִים
בְּלִי חִלּוּמוֹת לְנִצָּח בְּעוֹד הָעוֹלָמוֹת מִתְּעוֹפְפִים.
אוּלַּי הַמְּנוּחָה הַיָּא מִתְּנַתְּךָ הָאֲחֵרוֹנָה.

המְנוּחָה או השְׁתַּנּוּת צוּרָה! בּוֹאִי וּבּוֹאִי
לְעֵת יִהְיֶה זֶה רְצוֹנְךָ. בְּנִי וּבַתִּי
בְּלִעְדֵי יִשְׁמְרוּ, כְּשִׁמְלֵאכְתִּי
לְדַעְתְּךָ תִּשְׁלַם.

חֲזוּק נָא אֶת אֲלֻמְנָתִי, וְלוֹ תַחֲלַם עָלַי
בְּשָׁעוֹת מְרֻגָּע פְּחוֹת וְעוֹד הַרְבֵּה פְּחוֹת.
פְּתַע לְבָה הַרְחֵק, אֲנִי מְקוּנָה בְּחַרִּיפוֹת.
אֲנִי מוֹתִיר אוֹתָהּ בְּיָדַי חֲכָמוֹת.

6.

בְּהִנְהָלָה חֲדָשָׁה, הוֹד רוֹמְמוֹתֶךָ:
שְׁלֶךְ. בְּהִנְהָלָתִי הֵייתִי סוֹלוֹ מִימֵי יְלָדוֹת, מֵאֶז
הַבּוֹאֵ-נְפוּצֵי-הַכֹּל שֶׁל אָבִא כְּשֶׁהֵייתִי בֶן שְׁתַּיִם-עֲשָׂרָה
כִּבְּה אֶת נֵר הָאֵמוּנָה הַזֶּה-כָּל-כֶּף שְׁלִי, וְתִרְאֶה אוֹתִי.

עוֹרָתִי בַמָּסָה שָׁשָׂה בְּקָרִים בְּשָׁבוּעַ מַחְמֵשׁ,
מְעֵרִץ אֶת הָאֵב בּוֹנֵיפֵיִים וְאוֹתָךְ,
מְשַׁנֵּן עַל-פֶּה אֶת הַלְטִינִית שְׁבָאֵר.
בְּדָרְךָ כָּלֵל עֲבַדְנוּ לְבַדְנוּ. אֲשֶׁה אַחַת או שְׁתַּיִם.

וְאֶז הִטְרוּף שֶׁל אָבִי הַמְסֻכֵּן. בְּלִבּוֹלִים וְאַסוֹנוֹת
עָקְבוּ אַחַר יְמֵי. נָשִׁים עָזְבוּ אוֹתִי.
נָקִי מִנְכֻסִים נְעַלְתִּי דְלִתוֹתִי. אֵתָה נִקְבַּת אֶת הַגָּג
פַּעַם וְעוֹד פַּעַם. סוּף סוּף פְּקַחְתְּ אֶת עֵינִי.

טְבָעֵי הַכְּפוּל הִתְךָ בְּרֻגַע הַמְסִיָּם הַהוּא
לְפָנַי שְׁלִשָּׁה שָׁבוּעוֹת וְעוֹד יוֹמִים.
עֲכָשׁוּ, שְׁקוּעַ בְּדַבְרֵי הַיָּמִים שֶׁל הַכְּסִיָּה הַקְּדוּמָה,
אֲנִי מְזַדְּדָה עִם כָּלֵם, אֲפִלוּ עִם אֲבוֹת הַכְּפִירָה.

7.

אחרי סטואיות, פריפטטיות, פיתגוראיות,
יוסטינוס מרטיר למד את מלותיו של המושיע,
וחש שהן קצרות, מדיקות, נוראות ומלאות רעננות.
מענג אותי לדעת זאת.

לו יום אחד שרי האבודה, בהירה, רזה, גבוהה,
שהיום בגיל 29 חיה הם מדבר סהרה,
שאפלו פעם לא ידעה קשר בעל משמעות,
כך תחוש אל מול מלות ברקיו.

8. תפילה לעצמי

מי אני חסר הערך שלמענו סבלת
ותסבל אולי פעם נוספת?
איני מבין דבר; אך מאמין.
נרקיסים מגיבים בתבונה לבריזה המתגרה.

הדרך אותי לעמק הסודות שלי. הקשה לב זה
ויעמד בנזקקותיהם הנוראות, הו רכך
את ההלם, ראשון ושני, פקד ויעצרו
תלויים שם באויר שדים עטים עלי.

לו ימוגו טרם, בקר מתוק ועוד בקר מתוק,
אני משכים חלומותי, מכתבי מעריצי משורכים דרכם,
ועשה עמי חסדים צנועים שלא שערתי,
אב רב תחבולות מיטיב.

השקט בלכתם את חברי האהובים,
גם את כל האחרים שחבבתי בחיי מסע,
כל איש בכל מקום, אכן. הגבה
פפחת אל אמת הערכה עצמית נפחדת.

9.

הפתע אותי ביום חלֵין
בְּחֶסֶד שֶׁל חֲנָם. אֶפְלוּ אֲנִי פְּעַלְתִּי טוֹב
מֵעֵבֶר לְצַפְיוֹתֵיהֶם. לְמָה, אִם כֵּן, נֹחֵיל
מִגְדִּיבוֹתָהּ?

אֵינְסוֹפִי: תִּאֻלוֹג קָדוֹם אֶחָד
טוֹעֵן שֶׁרֶק לֹאמֵר אֶפְלוּ כִּי אַתָּה קָיָם, מוֹלִיךְ שׁוֹלֵל.
אַהֶה. אֲנִי מִסְפִּים עִם הַבְּרִנָּשׁ הַזֶּה מִן הַמֵּאָה הַשְּׁנִיָּה.
מֵאֲמִץ אֶת יָדוֹ הַצְּמוּקָה־מֶהֶלֶלֶת.

אַתָּה לְבִטָּח לֹא כְּמוֹתֵי קָיָם,
מֵיִטִּיב לְלִבֶּשׁ צוּרֵת מְטֹאוֹרִיט
מִבְּעִיר בְּשִׁמְשֶׁךָ אֶת מִפְּלִיךְ
אוּ מִסְמָא דְגַיִם חוֹרִים בְּנִקְיָקִים.

נִצֹּר בְּמַחְשַׁבְתָּךְ אוֹתִי, אַתָּה שְׁדָּכֵר לֹא שְׁכַחְתָּ,
וְשִׁמְמִשֶׁיךָ. אֲנִי אוֹלֵי אֲנִי צוֹפֵה מְרֹאֵשׁ
וְלֹא מֵיִטִּיב לְזָכֹר. אַתָּה מְכַלְכֵּל
פְּגִי תִקְוֶה מְפֹאָרִים, עַל שְׁפֵת הַמְדַרְכָּה אֶלְמָנָה.

10.

נִפְחָד אֲנִי מִבֵּיט אֶל הַמִּשְׁעוֹל בְּהָר
שְׁפָעַם בּוֹ חֶלֶף צִלְךָ, רִשֵׁם הָעֲנָנִים
עַד נַחוּשֵׁי הַדְּמִיוֹנוֹת בְּהֶם. אֲנִי פּוֹחַד,
עַד עֲכָשׁוּ מַעוֹלִים לֹא הַתּוֹדִיִּתִי.

אֲבִי, בְּךָ שׁוֹב הַתְּאֵהֲבֵתִי, שְׁתִּים סְבוֹתִי:
אַתָּה הֵיִיתָ טוֹב עִמִּי, וְסוֹפֵר נִפְלָא,
שְׁכַלְתָּן וּמִלֵּא הַתְּלַהֲבוֹת. הַתְּגַלָּה לִי שׁוֹב,
כְּשֶׁם שְׁפַעְמִים הַתְּגַלִּיתָ לְעִזְרִיָּה וּמִישָׁאֵל.

נְשִׂאָה שֶׁל הָאֲחֻוּהַ, חָנַן לְכַוּסֵּינוּ הַצְנוּעִים
הַשְּׂרָאָה, עֲשֵׂה שְׁלֵא יִהְיֶה הַכֹּמֵר דֶּל־דְּבוּר;
שְׁמֹר עָלֵינוּ בְּמִשְׁנֵי הַשְּׂבוּעַ כְּסִדְרָנוּ; אָהֵב אֶת יְלָדֵי
אֶת אֲמֵי הַחֹלָה וּרְחוּקָה, אָחִי הַרְחוּק, אֶת בֵּת־זוּגֵי.

סוּף בְּשִׁמְן אֶת הַמְהוּמָה שְׂבִי כְשֶׁעַל פִּי הַכְּתָבְתָךְ
אֲנִי מְגִיר בְּיַזַּע אֶת יְצִירוֹתֵי הַסּוּדָרוֹת.
הָאֵב הוֹפְקִינֶס אֲמַר שְׁמִבְקֵר הַסְּפָרוֹת הָאֲמֵתִי הַיְחִידִי הוּא יְשׁוּעַ.
תִּנְנִי וְאֶשְׁכֵּב תֵּשׁ כּוֹחַ, מִסְתַּפֵּק בְּכֶף.

.11

גְּרַמְנִיקוּס זֶנֶק בְּסִמְרִינָה עַל הָאֲרִיָּה הַפָּרָא,
בְּרִצּוֹתוֹ לְהַפְטֹר בְּהֶרֶף מַחֲיֵי קָלוֹן.
הַקָּהֵל הַרְעִיד אֹז אֶת הָאֲצֻטְדִיוֹן.
הַפְּרוֹקוּנְסוֹל הַשְּׁתָאָה.

"שְׂמוֹנִים שָׁנָה וְעוֹד שֵׁשׁ הֵייתִי מְשֻׁרָתוֹ,
וְהוּא לֹא עָשָׂה לִי רַע.
אֵיךְ אֲחַלֵּל אֶת שֵׁם מְלֶכִי אֲשֶׁר אוֹתִי הוֹשִׁיעַ?"
פּוֹלִיקְרָפוּס, תְּלִמִּידוֹ שֶׁל יוֹחָנָן, מוֹל הַמוֹקֵד.

רְאוּי גַם אוֹתִי עֲשֵׂה בְּקֶץ הַזְּמַן
כְּמַעֲלָתִי, שְׂאֹז תִּפְסֵק לִי כְּרִצּוֹנָה.
סְרָטָן, סְנִילִיוֹת, טְרוּף,
אֲנִי נוֹשֵׂא תְּפִלָּה לְהִיּוֹת מוֹכֵן עִם עֵדוּתִי.

הערות

שיר 2:

"שֶׁלֶךְ הִיא הַשְּׁבִירָה אֶל מוֹל הָרַעַם הַמְבַהֵל שֶׁל גִּיסְתִּי" – בְּשִׁיר מוֹקֵדִים, "הַבְּרֵק", כּוֹתֵב בְּרִימָן:
"הַרוֹסָה מֵהַבְּרֵק שְׁכַבָּה גִּיסְתִּי, / מַסְתִּירָה זֹאת מִלִּדְיָה, כְּשֶׁהִגַּעְתִּי. / מָה שִׁיכּוֹלֵתִי, שְׁעֵשִׂיתִי,
חֹסֵר אוֹנִים מוֹל מָה שֶׁרָאִיתִי...".

"אינני מנסה להסביר דבר" – ברימן מצטט את המשורר האנגלי ראלף הודג'סון (1871-1962). בלזן, חוף אומהה – בלזן הוא מחנה הריכוז ברגן-בלזן; "חוף אומהה" הוא שם הקוד המבצעי שניתן לאחד מאתרי הפלישה לנורמנדי, שבו ספגו הכוחות האמריקנים אבדות כבדות.

שיר 3:

"הזיק של דחף תאוה שבי" – יחסיו של ברימן עם נשים היו עניין סוער, מסועף ולעתים קרובות נואש. לפרשיות האהבים התכופות שלו היה חלק נכבד בסיום נישואיו עם שתי נשותיו הראשונות ולערעור נישואיו השלישיים.

שיר 4:

אנגקור-ואט – המקדש הגדול והמרכזי בעיר המקדשים אנגקור, קמבודיה.
"בהצטלבות החמישית והנפין" – מפגש רחובות מרכזי בלב מינאפוליס.

שיר 7:

יוסטינוס מרטיר – פילוסוף ומרטיר בן המאה השנייה, יליד פלאוויה גאפוליס, היא שכם של ימינו. בכתביו הוא מתאר כיצד, בטרם דבק באמונה הנוצרית, בחן לעומקן תפיסות אפלטוניות, פיתגוראיות וסטואיות. הפריטיטיות היא אסכולה שנוסדה בידי תלמידי אריסטו, שטענו בעקבות רבם כי עיקר העיסוק הפילוסופי צריך להיות מופנה לחקר שיטתי, כמו-מדעי, של העולם.

שיר 9:

כשהתפרסם הקובץ "אהבה ותהילה" הביא ברימן עותק לידידו סול בלו. בשלב מסוים, מספר בלו, "הוא חטף מעל השולחן את הספר שהביא לי ומחק כמה מהשירים, משרבט בשוליים, 'זבל!' 'מגעיל!' אבל ליד אחד השירים 'הפתע אותי' הוא כתב ברעד, "זהו בוודאי אחד הדברים האמתיים ביותר שהוענקו לי..."

תאולוג קדום אחד – ברימן מתייחס ככל הנראה לאוריגנס איש אלכסנדריה, מאבות הכנסייה הקדומה וממניחי היסודות לתאולוגיה השלילית בנצרות.

"פגיתוקף מפוארים" – סביר להניח שביסוד השורות המוקשות המסיימות את השיר תמונה של אישה קשישה העומדת אולי לחצות את הכביש הסואן. דומה שהתקריב הפתאומי אל דמותה מן הרוחב שבתיאור איתני הטבע בבית הקודם שב ומאיר את עניינו של ברימן בסוגיית האל קוסמי וההשגחה פרטית.

שיר 10:

עזריה ומישאל – בספר דניאל מתואר המעשה בעזריה, מישאל וחנניה שהמלך נבוכדנצר מצווה להשליכם לכבשן בשל סירובם להשתחוות לפסל זהב שהקים. על פי המסופר שם הם ניצלו בעקבות התגלות של מלאך אלוהים בכבשן.

האב הופקינס – הוא ג'רארד מגלי הופקינס, המשורר ואיש הדת האנגלי (1844-1889), שחייו היטלטלו בין הכתיבה לאמונה. עיקר כתביו התפרסמו רק שנים רבות אחרי מותו, ומבחינות רבות הוא נתפס כמבשר הקשר שבין השירה המודרניסטית לאמונה הקתולית. ברימן הושפע ממנו רבות – מן התנודות החריפות שבין אמונה לספק ואף ייאוש, וגם מסגונו החד, הנוטה למעברים מפתיעים.

שיר 11:

גרמניקוס – בימי רדיפת הנוצרים הראשונים בידי השלטונות הרומיים נידון גרמניקוס הצעיר למאבק מוות עם אריה בזירה בסְמִירְנָה (היא איזמיר). בשל גילו הצעיר הציע לו השליט הרומי המקומי חנינה, בתנאי שיעבור על דתו. גרמניקוס, מספרת האגדה, העדיף את מלתעות האריה. הוא הוכר כקדוש.

פוליקרפוס – אף הוא מרטיר איש סמירנה. כשפסע הוא לזירה והוצע לו לנאץ את שם ישוע ענה במשפט המצוטט כאן. יוחנן הוא יוחנן בן זבדי, אחד משנים-עשר השליחים (שהמסורת מייחסת לו את הבשורה על פי יוחנן). פוליקרפוס נחשב לתלמידו.